

УДК 657.1.012.1:336.74

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4\(22\)-168-180](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-4(22)-168-180)

Крочак Оксана Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, вул. Інтернаціональна, 1, м. Умань, 20305, тел.: (097)971-88-19, <https://orcid.org/0000-0003-1212-0010>

Матрос Олена Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, вул. Інтернаціональна, 1, м. Умань, 20305, тел.: (098)421-84-03, <https://orcid.org/0000-0001-7133-4700>

Михайловина Світлана Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування, Уманський національний університет садівництва, вул. Інтернаціональна, 1, м. Умань, 20305, тел.: (067)141-54-23, <https://orcid.org/0000-0002-1682-5790>

АКТИВИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ

Анотація. Розвиток цифрових технологій обумовлює появу нових явищ і процесів виражених цифровими даними. В статті досліджено поняття, що характеризують об'єкти цифрової трансформації: цифрові активи, крипто валюта, токен, віртуальні активи, цифрові знаки тощо.

Встановлено багатоваріантність застосування понять при тотожному їх визначенні. Розглянуто існуючу класифікацію віртуальних активів, що дозволило дати узагальнюючу класифікацію в контексті їх використання, ролі або участі в цифрових процесах.

Визначено, що означення об'єктів, які виникають в результаті впровадження цифрової трансформації, не мають однозначного підходу до визначення загальноприйнятого терміну та немає чіткого розмежування призначення і ролі об'єктів цифрової трансформації.

Узагальнивши принципи виникнення та використання об'єктів цифровізації пропонуємо об'єднати і узагальнити їх в три групи, залежно від використання, ролі і участі у цифрових процесах: засоби розрахунку (фінансові цифрові об'єкти); електронні товари (товарні цифрові об'єкти); електронні послуги (базові, платформові цифрові об'єкти).

Кожен із зазначених об'єктів, знаходячи своє застосування в діяльності суб'єктів господарювання автоматично стає об'єктом облікового процесу, вимагаючи належної оцінки, відображення в регістрах і звітності. В цілому, за

результатами проведеного дослідження, вважаємо доцільним всі ці об'єкти цифровізації об'єднувати загальним терміном «віртуальні цифрові активи».

Що стосується облікового відображення, то за відсутності нормативно-законодавчого регулювання таких об'єктів, вважаємо доцільним використовувати існуючу систему обліку, виходячи з того як чи в яких операціях використовується той чи інший віртуальний цифровий актив.

Дискусійність питання визначення самого поняття об'єкта цифровізації та його класифікації зумовлює багатовекторність його відображення в бухгалтерському обліку. Враховуючи те, що методики обліку немає, науковцями пропонуються можливі варіанти обліку таких об'єктів, відповідно до діючих НП(С)БО, методичних рекомендацій та інструкцій.

Ключові слова: цифровізація, віртуальні активи, цифрові активи, крипто валюта, облік, класифікація.

Krochak Oksana Ivanivna, candidate of economic sciences, associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Institutska st., 1, Uman, 20305, тел.: (097)971-88-19, <https://orcid.org/0000-0003-1212-0010>

Matros Olena Mykolaivna, candidate of economic sciences, associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Institutska st., 1, Uman, 20305, тел.: (098)421-84-03, <https://orcid.org/orcid.org/0000-0001-7133-4700>

Mykhailovyna Svitlana Oleksiivna, candidate of economic sciences, associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Uman National University of Horticulture, Institutska st., 1, Uman, 20305, тел.: (067)141-54-23, <https://orcid.org/0000-0002-1682-5790>

DIGITAL TRANSFORMATION ASSETS AS ACCOUNTING OBJECTS

Abstract. The development of digital technologies leads to the emergence of new phenomena and processes expressed by digital data. The article explores the concepts that characterize the objects of digital transformation: digital assets, cryptocurrency, token, virtual assets, digital signs, etc.

The multivariate application of concepts in their identical definition is established. The existing classification of virtual assets is considered, which allowed to give a generalized classification in the context of their use, role or participation in digital processes.

It is determined that the definitions of objects that arise as a result of the implementation of digital transformation do not have an unambiguous approach to the definition of the common term and there is no clear distinction between the purpose and role of objects of digital transformation.

Summarizing the principles of origin and use of digitization objects, we propose to combine and summarize them into three groups, depending on the use,

role and participation in digital processes: means of calculation (financial digital objects); electronic goods (commodity digital objects); electronic services (basic, platform digital objects).

Each of these objects, finding its application in the activities of economic entities automatically becomes the object of the accounting process, requiring proper evaluation, reflection in the registers and reporting. In general, according to the results of the study, we consider it appropriate to combine all these objects of digitalization with the general term "virtual digital assets".

With regard to accounting, in the absence of regulatory regulation of such objects, we consider it appropriate to use the existing accounting system, based on how or in which transactions a particular digital asset is used.

The debatability of the definition of the concept of digitization and its classification determines the multi-vector reflection in accounting. Given the lack of accounting methods, scientists suggest possible options for accounting for such objects, in accordance with current Ukrainian Accounting Standards, guidelines and instructions.

Key words: digitalization, virtual assets, digital assets, cryptocurrency, accounting, classification.

Постановка проблеми. Суспільно-економічні відносини постійно розвиваються, вдосконалюються і періодично змінюються під впливом наукового прогресу. Останні десятиліття стрімкого розвитку набула інформатизація, яка має глобальний характер охоплення усіх сфер суспільного, економічного, урядового життя. Фактично всі суспільно-економічні відносини, правочини переходять на цифровий рівень. Даний процес переходу можна охарактеризувати трьома термінами: диджитизація, диджиталізація та диджитал (цифрова) трансформація (рис. 1).

Рис. 1. Етапи переходу до цифрового устрою*

*Побудовано за джерелом [1] та доповнено автором

Українське суспільство, економіка та державно-урядова сфера зараз завершує етап диджиталізації та швидкими темпами впроваджує цифрову трансформацію. Кожен такий етап зумовлює появу нових функціонально-інформаційних процесів та явищ, які в свою чергу обумовлюють нових суб'єктів та створюють нові об'єкти таких інформаційно-трансформаційних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження об'єктності цифрової трансформації здійснюється багатьма вченими. Крім того дане питання є об'єктом законодавчо-нормативних актів. Єдності у визначенні понять, а відтак і об'єктивності щодо встановлення об'єкту обліку чи контролю немає. Крім того особливої уваги потребує і дослідження класифікації та похідності окремих об'єктів, так як більшість із них ототожнюються.

Так, одна група вчених (Кудь А.А., Мілош Д.В., Герасенко В.П., Азарянцева Д.А., Хорунжак Н.М.) застосовує поняття “цифровий актив”; друга група (Пилипенко І.С., Юрченко О.А., Мельник Ю.Б., Пантелєєва Н.М., Рогова Н.В., Петрук О.М., Новак О.С.) – поняття “криптовалюта”; третя група – поняття (Малевський Е.З.) “токен”; четверта група (Кудь А.А., Дмитренко Т.Л., Любич О.О., Захаркевич Н.П., Катуніна О.С.) – поняття “віртуальний актив”; п'ята група вчених застосовує декілька понять одночасно як синоніми, тобто спостерігається тісне сплетіння понять.

Кудь А.А. досліджує феномен віртуальних активів та їх класифікацію та розглядає поняття цифровий актив у економіко-правовому аспекті представляючи його взаємозв'язком і взаємозалежністю економічної, правової, інформаційної та ціннісної складових.

Метою статті є аналіз наукових підходів до визначення і класифікації об'єктів, притаманних цифровій трансформації та відображення їх в обліку суб'єктами господарювання.

Виклад основного матеріалу. Розвиток цифрових технологій обумовлює появу нових явищ і процесів виражених цифровими даними. Одним з найбільш поширених явищ цифрового середовища є віртуальні активи, кількість і різноманіття яких збільшилась з появою технології блокчейн. Технологія блокчейн, яка набуває масового поширення в цифровому середовищі забезпечує сучасний спосіб обліку цифрових даних.

Блокчейн є системою обліку, в основі якої знаходяться об'єкти обліку у вигляді токенів – записів у системі обліку цифрових даних на базі технології розподіленого реєстру, що є ідентифікатором інформації, яка може бути, але не виключно, похідною від первинного активу [4].

Відповідно до технічної складової токен (англ. Token - знак, жетон, символ) являє собою запис в розподіленому реєстрі даних (блокчейні), за допомогою якої відбувається облік інформації із застосуванням криптографічних алгоритмів, що забезпечують безпеку системи. Даним записом може враховуватися фактично будь-яка інформація [7].

Система обліку блокчейн має відмінності від класичної системи обліку: високий рівень шифрування, відкритий протокол, розподілене зберігання інформації, можливості передачі цифрових даних між адресами обліку без посередників, що забезпечує надійність і прозорість операцій із токенами [4].

Поняття віртуальний актив є досить дискусійним щодо визначення та класифікації, а відповідно і щодо порядку бухгалтерського обліку. Використання даного терміну набуло поширення в фінансових сферах після внесення групою з розробки заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force (FATF)) змін у 2018 році до Рекомендацій (The FATF Recommendations, 2012) доповненням визначенням «віртуальний актив».

Під визначенням віртуального активу, запропонованим FATF (2019), розуміють “цифровий вираз вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати та який може використовуватися для платіжних та інвестиційних цілей”. Зважаючи на це визначення, Кудь А.А. виокремлює такі ключові ознаки віртуального активу:

- є цифровим виразом вартості;
- ним можна торгувати у цифровому форматі або переказувати;
- може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей [4].

В Україні поняття «віртуальні активи» визначається Законом України «Про віртуальні активи» від 17.02.2022 р. № 2074-IX: віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об’єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об’єкти цивільних прав [13].

Для можливості законодавчого регулювання та визначення віртуальних активів як об’єкту бухгалтерського обліку не менш важливим за встановлення суті поняття є класифікація. Кудь А.А. визначає передумови класифікації віртуальних активів:

- необхідність систематизації віртуальних активів для встановлення взаємовідносин, які можуть виникати через їх застосування;
- необхідність при створенні ефективних механізмів регулювання віртуальних активів на законодавчому рівні [4].

Класифікація віртуальних активів пропонується як вченими-науковцями так і міжнародними організаціями у вигляді порад і рекомендацій. Лише окремі країни визначають законодавчий статус віртуальних активів або окремих їх видів.

09.01.2019 опубліковано Пораду щодо віртуальних активів та первинного розміщення монет (Advice on Initial Coin Offerings and Crypto Assets), розроблену Європейським управлінням з цінних паперів та ринків (European Securities and Markets Authority, ESMA).

У цьому документі роз’яснено, які положення чинного законодавства ЄС можна застосовувати щодо ринку віртуальних активів, і запропоновано

класифікацію віртуальних активів, що складається з трьох видів: платіжні, інвестиційні та службові активи. Відповідно до виду віртуальних активів, визначається і положення законодавства ЄС (табл. 1).

В Законі України «Про віртуальні активи» віртуальні активи класифікуються як забезпечені і незабезпечені. Крім того визначено фінансові віртуальні активи, які можуть бути забезпечені валютними цінностями або цінним папером або деривативним фінансовим інструментом [13].

Таблиця 1. Класифікація віртуальних активів відповідно до законодавства ЄС*

Вид віртуального активу	Характеристика віртуального активу	Норма законодавства ЄС
Платіжні	Bitcoin має високу ліквідність, низькі трансакційні витрати, здатність використовуватися для швидких платежів через Інтернет і для здійснення мікро платежів	поширюється дія Директиви від 16.09.2009 № 2009/110/ЄС, яка встановлює правила використання електронних грошей і закріплює положення щодо державного нагляду за їх обігом та Директиви від 25.11.2015 № 2015/2366/ЄС, що регулює надання платіжних послуг та сприяє захисту прав їх споживачів у ЄС.
	П'ятою директивою про боротьбу з відмиванням коштів розмежовано віртуальні валюти й електронні гроші та зазначено, що віртуальні валюти, на відміну від електронних грошей, можуть використовуватись як засіб платежу, водночас вони можуть мати й інше застосування: як засіб обміну, інвестиції, збереження цінності (п. 10 5AMLD). Віртуальну валюту визначено як цифрове відображення цінності, що не емітується чи гарантується центральним банком або державною владою, не прив'язане до законно визначеної валюти та не має легального статусу валюти чи грошей, проте приймається фізичними чи юридичними особами як засіб обміну, а також може конвертуватись, зберігатись і передаватись у електронному вигляді	Директива від 30.05.2018 № 2018/843, відому як П'яту директиву про боротьбу з відмивання коштів (5th Anti-Money Laundering Directive, 5AMLD).
Інвестиційні	Європейське управління з цінних паперів та ринків (ESMA) аргументує, що віртуальні активи можуть кваліфікуватись як оборотні цінні папери чи інші фінансові інструменти,	на них розповсюджуються норми, закріплені Директивою від 15.05.2014 № 2014/65/ЄС.

Службові	Утворені для того, щоб забезпечити можливість їхнього використання для придбання чи отримання доступу до певного товару або послуги, що надаються їхнім емітентом. Обов'язок приймати службові віртуальні активи виникає лише в їх емітента, а отже не можна визнавати їх електронними грошима.	не розповсюджуються норми законодавства ЄС.

* Побудовано за джерелом 6

В Законі України «Про віртуальні активи» віртуальні активи класифікуються як забезпечені і незабезпечені. Крім того визначено фінансові віртуальні активи, які можуть бути забезпечені валютними цінностями або цінним папером або деривативним фінансовим інструментом [13].

Кудь А.А. пропонує класифікацію віртуальних активів в залежності від середовища реалізації:

- віртуальні активи класичних систем обліку цифрових даних (електронні гроші, бездокументарні цінні папери, монети в комп'ютерних іграх);
- віртуальні активи розподіленого реєстру.

В послідуєчому віртуальні активи розподіленого реєстру розділяє на

- токенизовані активи
- криптоактиви.

Токенизований актив для цілей бухгалтерського обліку автором пропонується класифікувати в залежності від виду первинного активу: оборотного чи необоротного, тому розрізняють:

- токенизований актив, похідний від оборотного активу;
- токенизований актив, похідний від необоротного активу [4].

Катуніна О.С. вважає, що віртуальні цифрові активи різноманітні та є максимально універсальними цифровими "сутностями": фінансові (цифрова валюта, криптовалюта, токени) та нефінансові (елементи систем лояльності, бонуси, знижки та ін.); незабезпечені або забезпечені (такі, що підтверджують майнові або немайнові права); централізовані та децентралізовані; такі, що конвертуються та неконвертовані тощо [3].

Малевський Е.З. вважає найбільш вдалою з точки зору прикладної значущості і застосовності класифікацію токенів на вбудовані токени і маркери, забезпечені зобов'язанням [7].

Одним із видів токенизованого активу є цифровий актив як поліфункціональний інструмент фіксації, обліку та управління майновими правами на активи, але який водночас надає значно більше можливостей його користувачеві внаслідок передачі частинами, можливості бути похідним інструментом, новим засобом управління правами та інших його властивостей.

Цифровий актив становить інформаційний ресурс, похідний від права на цінність і такий, що обертається в розподіленому реєстрі у вигляді унікального ідентифікатора [5].

Однозначного визначення поняття «цифровий актив» також немає. Вчені та практики ототожнюють дане поняття з такими категоріями як криптовалюта,

токен, віртуальний актив тощо. Що на нашу думку є недоречним, так як всі ці категорії визначають один з видів цифрових даних, які ми пропонуємо об'єднати поняттям віртуальний цифровий актив.

Кудь А.А., [5] досліджуючи дане поняття з позиції економіко-правового аспекту виділяє властивості цифрових активів:

1) унікальність цифрових активів впливає з форми подання цифрового активу та свідчить про наявність унікального імені;

2) не є правом на цінність у його тлумаченні, проте він має властивості похідного від права на цінність;

3) має такі основні властивості інформаційного ресурсу як: інформація структурована за певними параметрами та категоріями; інформація фіксується на цифровому носії; інформацію можна зберігати, передавати, обмінювати, використовувати та ін; автор виділяє додаткову властивість – інформація про цінність формується власником цієї цінності. У розподіленому реєстрі кожен такий ресурс виражений у вигляді унікального ідентифікатора, завдяки чому забезпечуються стійкі умови гарантованої приналежності цифрового активу певному суб'єкту.

4) можливість обертатися у цифровому середовищі, а не копіюватись під час передавання з однієї електронної адреси (сховища, гаманця, комірки) до іншої.

Проте знову ж таки однозначності немає і окремі автори та норми законодавства окремих країн оперують поняттями цифрові фінансові активи, цифрові валюти, криптовалюти, віртуальні валюти тощо.

Закон про віртуальні фінансові активи, прийнятого Управлінням з фінансових послуг Мальти визначає цифрові фінансові активи як криптовалюту, яка є цифровим засобом обліку, одиницею рахунку чи сховищем вартості.

Мілош Д.В., Герасенко В.П. визначають цифрові фінансові активи як цифровий еквівалент майна, що існує в грошовій формі чи в формі різних фінансових інструментів, що використовується в якості засобу платежу чи в інвестиційних цілях. Крім того автори пропонують розширити класифікацію цифрових фінансових активів (рис. 2) [8].

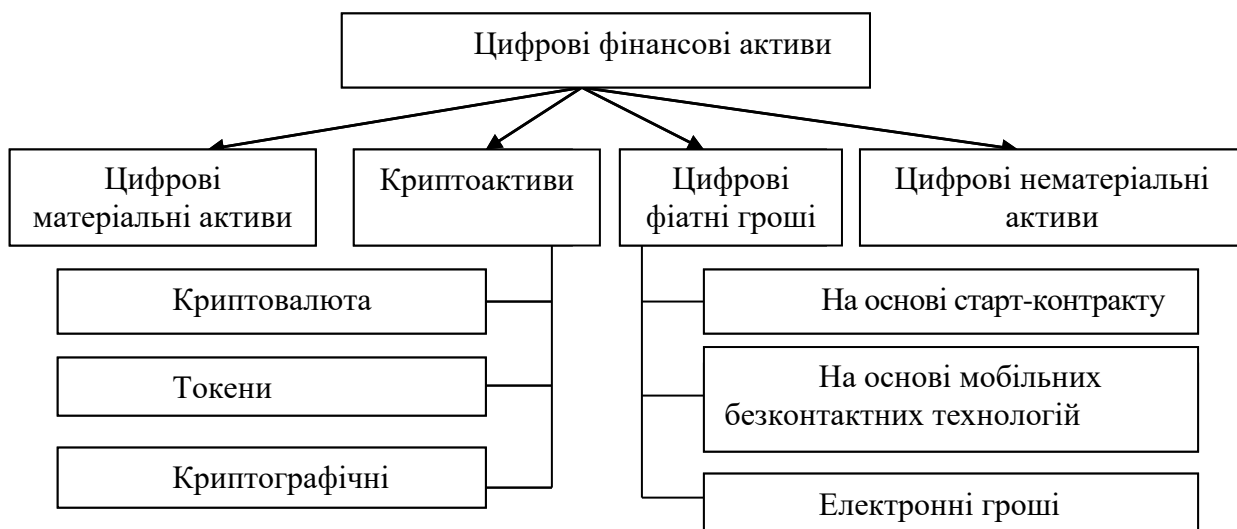

Рис. 2. Класифікація цифрових фінансових активів [8]

Вбудовані токени також прийнято називати криптовалютою. Дані поняття часто ототожнюють, що тим не менш не зовсім вірно. Вбудовані токени не забезпечуються іншими ресурсами і не надають власникам будь-яких зобов'язальних прав.

Не можна змішувати поняття «токен» і «криптовалюта». Справа в тому, що технічно будь-яка криптовалюта - це токен, але не будь-який токен - це криптовалюта [7].

Пантелєєва Н.М. і Рогова Н.В. вважають криптовалюту одним з видів цифрових активів [10].

Пилипенко О.І., Юрченко О.А. [12] також відносять криптовалюту до виду цифрового фінансового активу, що буде створений у розподіленому реєстрі цифрових транзакцій учасниками цього реєстру відповідно до правил ведення реєстру цифрових транзакцій.

Законодавство окремих держав по-різному трактує статус криптовалюти. Так, у Канаді Bitcoin вважається нематеріальним активом, в Ізраїлі не визнається валютою, в Японії криптовалюта є легальним засобом платежу, у КНР розглядається як віртуальний товар. У країнах ЄС криптовалюта є цифровим представленням відображенням вартості, яке не підтверджене центральним банком, а тому не може бути прив'язане до встановлених валютних курсів [2].

Якщо говорити про означення об'єктів, які виникають в результаті впровадження цифрової трансформації, то немає однозначного підходу до визначення загальноприйнятого терміну та немає чіткого розмежування призначення і ролі об'єктів цифрової трансформації. Дослідження показали можливість розмежування об'єктів цифровізації, в залежності від тієї ролі, яку вони виконують. Так вважаємо доцільним розглядати їх в контексті використання, ролі або участі в цифрових процесах: засоби розрахунку (фінансові цифрові об'єкти); електронні товари (товарні цифрові об'єкти); електронні послуги (базові, платформові цифрові об'єкти).

Кожен із зазначених об'єктів, знаходячи своє застосування в діяльності суб'єктів господарювання автоматично стає об'єктом облікового процесу, вимагаючи належної оцінки, відображення в реєстрах і звітності. В цілому, за результатами проведеного дослідження, вважаємо доцільним всі ці об'єкти цифровізації об'єднувати загальним терміном «віртуальні цифрові активи».

Що стосується облікового відображення, то за відсутності нормативно-законодавчого регулювання таких об'єктів, вважаємо доцільним використовувати існуючу систему обліку, виходячи з того як чи в яких операціях використовується той чи інший віртуальний цифровий актив.

Дискусійність питання визначення самого поняття об'єкта цифровізації та його класифікації зумовлює багатовекторність його відображення в бухгалтерському обліку. Враховуючи те, що методики обліку немає, науковцями пропонуються можливі варіанти обліку таких об'єктів, відповідно до діючих НПСБО, методичних рекомендацій та інструкцій.

Автори Пилипенко О.І., Юрченко О.А [12] визначають низку ознак, відповідно до яких цифрові фінансові активи можна вважати об'єктом обліку: цифровий фінансовий актив купується або створюється для продажу; цифровий фінансовий актив не має матеріальної форми; надзвичайно динамічний ринок цифрових фінансових активів в світі; досить висока волатильність окремих різновидів цифрових фінансових активів, зокрема крипто валюти; здатність цифрових фінансових активів приносити майбутні економічні вигоди суб'єкту господарювання, який використовує цифрові фінансові активи; високі ризики втрати вартості цифрового фінансового активу у короткостроковому періоді.

Відповідно цими ж авторами пропонується розглядати криптовалюту з точки зору бухгалтерського обліку в якості запасів або в складі нематеріальних активів. При цьому і облікове відображення буде залежати від способу визнання: якщо підприємство плануватиме придбати криптовалюту в якості товару, тоді облік операцій з її надходження доцільно відобразити на рахунку 28 «Товари», а при її виробництві – на рахунку 26 «Готова продукція».

У відповідності до М(С)БО 38 «Нематеріальні активи» криптовалюту оцінюватимемо за собівартістю під час її первісного визнання, а згодом – за собівартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від зменшення корисності активів [9].

В діючих стандартах МСФЗ немає чіткого визначення і регламентації операцій з криптовалютою, тому вона визначається як актив, її облік можливий як: 1) готівка – МСФЗ 7 (IAS7) «Звіт про рух грошових коштів», МСФЗ 9 (IFRS 9) «Фінансові інструменти»; 2) негрошові фінансові активи – МСФЗ 32 (IAS32) «Фінансові інструменти: розкриття та подання», МСФЗ 9 (IFRS 9) «Фінансові інструменти»; 3) інвестиційна нерухомість – МСФЗ 40 (IAS40) «Інвестиційна нерухомість»; 4) нематеріальні активи – МСФЗ 38 (IAS38) «Нематеріальні активи»; 5) запаси - МСФЗ 2 (IAS2) «Запаси».

В Україні не регламентований облік криптовалюти як цифрового активу, тому існує ряд пропозицій науковців щодо їх відображення. Зокрема, як фінансового інструменту, використовуючи рахунки 143 «Інвестиції непов'язаним сторонам» та 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» [11] або електронних грошей, використовуючи субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» [15].

Малецький Е.З. в своїх дослідженнях розглянув методика обліку цифрових знаків (токенів) керуючись існуючою системою обліку в Україні (табл. 2).

Незважаючи на те, що віртуальні активи і їх вид цифрові активи все більше використовуються суб'єктами господарювання проблеми їх облікового відображення залишаються актуальними [14]:

- відсутність ідентифікації цифрових даних як об'єкта обліку;
- віддалений підхід в реалізації товарів і послуг, розширення сторін господарської діяльності, виникнення нових видів розрахунків;
- структурне ускладнення організації суб'єкта господарювання внаслідок глобалізації та розвитку міждержавних бізнесових відносин, що вимагає узагальнення і зведення даних різних структурних підрозділів і формування інтегрованої звітності;

- ухвалення законодавчих норм, що регулюватимуть процеси цифровізації в економіці;
- використання при розрахунках електронних грошей, питання використання яких на законодавчому рівні не врегульовано.

Таблиця 2. Облік цифрових знаків (токенів)*

Джерело походження	Облікові критерії	
	Відображення в обліку	Оцінка
придбані для здійснення засвідчуваних токенами прав	- по Дт рахунків 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» (якщо термін обігу токенів перевищує 12 місяців з дати їх розміщення), 35 «Поточні фінансові інвестиції» (якщо термін обігу токенів не перевищує 12 місяців з дати їх розміщення) і Кт рахунків 68 «Розрахунки за іншими операціями» (субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами»), 73 «Інші фінансові доходи» (субрахунок 733 «Інші доходи від фінансових операцій») та інших рахунків;	слід приймати рівною вартості їх придбання (вартості обмінених на них токенів іншого виду), збільшеною на суму операційних витрат
придбані для подальшої реалізації	за Дт рахунку 28 «Товари» та кредитом рахунків 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	
одержані як винагорода за надані послуги відповідно до законодавства (за винятком винагород за верифікацію здійснення операцій в реєстрі блоків транзакцій (блокчейні))	по Дт рахунків 14 «Довгострокові фінансові інвестиції» (якщо термін обігу токенів перевищує 12 місяців з дати їх розміщення), 35 «Поточні фінансові інвестиції» (якщо термін обігу токенів не перевищує 12 місяців з дати їх розміщення), 28 «Товари» та Кт рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками»;	слід приймати рівною вартості, визначеної з використанням встановлених в наказі про облікову політику організації методів, що забезпечують надійну облікову оцінку токенів, збільшеної на суму операційних витрат.
що виникли (здобуті) в результаті діяльності по Майнінгу або одержані як винагорода за верифікацію здійснення операцій в реєстрі блоків транзакцій (блокчейні)	за Дт рахунку 26 «Готова продукція» і Кт рахунку 23 «Виробництво».	слід приймати рівною їх фактичній собівартості, що включає пов'язані із здійсненням діяльності по Майнінгу прямі витрати і змінні непрямі витрати за звітний період, що розподіляються.
Первинний облік	документ, складений одноосібно учасниками цієї операції на підставі відповідних записів у реєстрі блоків транзакцій (блокчейні), іншої розподіленої інформаційної системи або даних про операції, скоєних в системі операторів криптоплатформи або з цими операторами, а також інших джерел інформації	
Аналітичний облік	може вестися за обліковими цінами, обумовленими в порядку, встановленому в наказі про облікову політику організації.	

*Побудовано автором за джерелом 7

Проведене дослідження свідчить про неоднозначність підходу до визначення об'єкту цифровізації особливо в обліковому аспекті. Багатоваріативність термінів найчастіше об'єднується однаковими за своєю суттю визначеннями. Також не менш дискусійною залишається класифікація таких об'єктів. Узагальнивши принципи виникнення та використання об'єктів цифровізації пропонуємо об'єднати і узагальнити їх в три групи, залежно від використання, ролі і участі у цифрових процесах: засоби розрахунку (фінансові цифрові об'єкти); електронні товари (товарні цифрові об'єкти); електронні послуги (базові, платформові цифрові об'єкти).

Література:

1. Багацька К., Гейдор А. Бізнес-процеси в умовах диджиталізації економіки. Вісник КНТЕУ. 2019. № 5. С. 23 – 32.
2. Дмитренко Т.Л., Любич О.О. Упровадження міжнародних стандартів регулювання ринку віртуальних активів в Україні. Фінанси України. 2020. № 9. С. 65 – 79.
3. Катуніна О.С. Застосування динамічного факторного аналізу для моделювання ринку віртуальних активів України. Науковий вісник Ужгородського Університету. 2021. Серія Економіка. Випуск 1 (57). С. 18 – 29.
4. Кудь А.А. Феномен віртуальних активів: економіко-правовий аспект. International Journal of Education and Science. 2020. Vol. 3, No. 3. С. 30 – 42.
5. Кудь А.А. Обґрунтування поняття “цифровий актив”: економіко-правовий аспект. International Journal of Education and Science. 2019. Vol. 2, No. 3. С. 29 – 41.
6. Кулик О.І. Правові засади впливу Європейського Союзу на ринок віртуальних активів. Економіка та право. 2021. № 1. С. 71 – 79.
7. Малевський Е.З. Щодо бухгалтерського обліку цифрових активів (токенів) . Економіка і управління. 2018. № 1. С. 101 – 106.
8. Милош Д.В., Герасенко В.П. Перспективи розвитку цифрових фінансових активів. Економічний вісник університету. 2020. Випуск № 44. С. 56 – 63.
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38. «Нематеріальні активи». – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050
10. Пантелєєва Н. М., Рогова Н. В. Криптоактиви: проблеми типізації та регулювання. Регулювання та перспективи ринку криптоактивів: збірник матеріалів наукового форуму (23 жовтня 2018 р., м. Київ). Київ : КНЕУ, 2018. С. 67–69.
11. Петрук О.М., Новак О.С. Сутність криптовалюти як методологічна передумова облікового відображення. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2017. №4 (82). С. 48 – 55.
12. Пилипенко О.І., Юрченко О.А. Цифрові фінансові активи: проблеми визнання, оцінки та нормативно-правового регулювання в бухгалтерському обліку. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2020. № 4. С. 38 – 44.
13. Закон України «Про віртуальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
14. Хорунжак Н.М., Лукановська І.Р. Облік в умовах цифрової економіки: проблеми і перспективи. Причорноморські економічні студії. 2019. Вип. 45. С. 175 – 179.
15. Яцик Т. В. Методика фінансового обліку криптовалюти як особливого виду електронних грошей. Молодий вчений. 2017. №2 (42). С. 349 – 354.

References:

1. Bahatska K., & Heidor A. (2019). Biznes-protsesy v umovakh dydzhytalizatsii ekonomiky [Business processes in the context of digitalization of the economy]. *Visnyk KNTEU – Bulletin of KNTEU*, 5, 23-32 [in Ukrainian].
2. Dmytrenko T.L., & Liubych O.O. (2020). Uprovadzhennia mizhnarodnykh standartiv rehuliuвання rynku virtualnykh aktyviv v Ukraini [Implementation of international standards for regulating the market of virtual assets in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 3, 65-79 [in Ukrainian].
3. Katunina O.S. (2021). Zastosuvannia dynamichnoho faktornoho analizu dlia modeliuвання rynku virtualnykh aktyviv Ukrainy [Application of dynamic factor analysis to model the market of virtual assets of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, 1 (57), 18-29 [in Ukrainian].
4. Kud A.A. (2020). Fenomen virtualnykh aktyviv: ekonomiko-pravovyi aspekt [The phenomenon of virtual assets: economic and legal aspect]. *International Journal of Education and Science – Mizhnarodnyi zhurnal osvity i nauky*, 3, 30-42 [in Ukrainian].
5. Kud A.A. (2019). Obgruntuvannia poniattia "tsyfrovyi aktyv": ekonomiko-pravovyi aspekt [Substantiation of the concept of "digital asset": economic and legal aspect]. *International Journal of Education and Science – Mizhnarodnyi zhurnal osvity i nauky*, 3, 29-41 [in Ukrainian].
6. Kulyk O.I. (2021). Pravovi zasady vplyvu Yevropeiskoho Soiuzu na rynek virtualnykh aktyviv [Legal basis of the European Union's influence on the virtual assets market]. *Ekonomika ta pravo – Economics and law*, 1, 71-79 [in Ukrainian].
7. Malevskiy E.Z. (2018). Shchodo bukhhalterskoho obliku tsyfrovyykh aktyviv (tokeniv) [Regarding the accounting of digital assets (tokens)]. *Ekonomika i upravlinnia – Economics and management*, 1, 101-106 [in Ukrainian].
8. Mylosh D.V., & Herasenko V.P. (2020). Perspektyvy razvytyia tsyfrovyykh fyansovyykh aktyviv [Prospects for the development of digital financial assets]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, 44, 56-63 [in Ukrainian].
9. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 38. «Nematerialni aktyvy» [International Accounting Standard 38 «Intangible assets»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050 [in Ukrainian].
10. Pantielieieva N. M., & Rohova N. V. (2018). Kryptoaktyvy: problemy typizatsii ta rehuliuвання [Cryptoactive assets: problems of typing and regulation]. *Rehuliuвання ta perspektyvy rynku kryptoaktyviv - Regulation and prospects of the cryptocurrency market: zbirnyk materialiv naukovofo forumu (23 zhovtnia 2018 r., m. Kyiv), (pp 67–69), Kyiv : KNEU* [in Ukrainian].
11. Petruk O.M., & Novak O.S. (2017) Sutnist kryptovaliuty yak metodolohichna peredumova oblikovoho vidobrazhennia [The essence of cryptocurrency as a methodological prerequisite for accounting. Bulletin of Zhytomyr State Technological University]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Bulletin of Zhytomyr State Technological University. Series: Economic Sciences*, 4 (82), 48-55 [in Ukrainian].
12. Pylypenko O.I., Yurchenko O.A. (2020) Tsyfrovi finansovi aktyvy: problemy vyznannia, otsinky ta normatyvno-pravovoho rehuliuвання v bukhhalterskomu obliku [Digital financial assets: problems of recognition, valuation and regulation in accounting]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu – Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing*, 4, 38-44 [in Ukrainian].
13. Zakon Ukrainy «About virtual assets» [The Law of Ukraine «About virtual assets»]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>.
14. Khorunzhak N.M., Lukanovska I.R. (2019). Oblik v umovakh tsyfrovoy ekonomiky: problemy i perspektyvy [Accounting in the digital economy: problems and prospects]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 45, 175-179 [in Ukrainian].
15. Yatsyk T. V. (2017). Metodyka finansovoho obliku kryptovaliuty yak osoblyvoho vydu elektronnykh hroshei [Methods of financial accounting of cryptocurrency as a special type of electronic money] *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 2 (42), 349-354 [in Ukrainian].